Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia, lat

Mit Postilla litteralis von Nicolaus de Lyra, Expositiones prologorum von Guilelmus Brito, Additiones ad Postillam Nicolai de Lyra von Paulus Burgensis und Replicae contra Burgensem von Matthias Doering

Doering, Matthias

[Lyon], nach 7. Mai 1485, um 1488

Abachuc propheta

urn:nbn:de:bsz:31-304045

Visual Library

miseriam inuenire desiderat. Job. vi. Hec sit mihi consolatio vt affli-
gens me dolore nō parcat. ps. Ego in flagella paratus sum ⁊c.
Explicit qualiscūqꝫ expositio istius ꝓlogi.

Postilla Nicolai de lyra sup̄ ꝓphetā abacbuc incipit.
Capitulū. i.

Onus qđ vidit abacbuc. Hic incipit ipsi⁹ abacbuc prophetia: ⁊ diuidit in duas ptes. s. in ꝓhemiū ⁊ tractatū. qui incipit ibi. Usqꝫquo. i. ꝓhemio p̄mo tāgit breuiter materia hui⁹ ꝓphie cū dr. a Onus .i. ꝓphetia de malo pene venturo sup regnū babylonie. Sicut eñ naum ꝓphetauit cōtra assyrios qui captiuauerunt regnū. x. tribuū. iiij. re. xvij sic iste ꝓphauit contra babylonios qui captiuauerūt regnū duarum. iiij. reg. vl. ⁊ hoc erat ad cōsolationes eoꝝ. qꝛ destructio p cyrū ⁊ dariū babyloniorꝝ regno duę trib⁹ fuerūt de captiuitate liberate. i. Esdre. i. scđo notificaꝟ auctor ex noīe. cum dr. Abacbuc Et ex officio. cū dicitur.

b Qđ vidit. s. ꝓphetice De tpe vero hui⁹ prophetie dicit Hiero. i ꝓlogo. ⁊ expositores nři cōit ꝙ abacbuc ꝓphauit destructōnē babylonie post destructionē tēpli ⁊ altaris hierlꝫ per chaldeos. c Usqꝫquo. Hic incipit tractatus. Et diuidiꝟ in duas ptes. qꝛ p̄mo poniꝟ ꝓphe denūciatio. secūdo eiusdē orō. ca. iij. Circa primū ꝓpheta admirās ꝓsperitatē nabuc. tēporalē. cū ipe esset ydolatra pessim⁹ ⁊ eius ppl's. circa hoc p̄mo mouet dño q̄stionē. scđo audit eius rñsionē. ca. se. P̄ria in duas. qꝛ p̄mo ponitur ipsi⁹ nabu. ꝓsperatio. secūdo hui⁹ ꝓsperitatꝭ abusio. ibi. Hec est fortitudo. P̄ria in duas. qꝛ p̄mo q̄rit ꝓpha de ꝓsperitate nabu. cōtra iudeos. scđo cōtra pplos alios. ibi. Aspicite. Circa primū dicit ꝓpha nō solū in ꝑsona sua. sed alioꝝ iustoꝝ sui ppli dicēs. c Usqꝫquo dñe clamabo in orōe cōtra nabu. tēpli ⁊ ciuitatꝭ destructorē ⁊ ppli i captiuitate detētorē. d Uociferabor ad te vis patiēs. i. angustiā de oppssione ppli mei. e Et nō saluabis. q. d. multū tardas saluare nos. f Quare ostē. mi. iniqui. nabuc. ⁊ exercitus sui. g Et laborē. i. angustiā ppli mei. h Uidere p̄dā. qꝛ chaldei secū portauerūt de iudea quecūqꝫ p̄ciosa. i Et iniusticiā cōtra me. licet eñ iudei iuste punirētur ex pte dei. tñ nabu. ⁊ eius exercit⁹ hoc exeq̄bātur iniusta volūtate ⁊ iniqua. k Quare respicis cōtēptores. i. chaldeos qui sunt tui nois cōtēptores. ⁊ tñ respicis eos cōferēdo eis ꝓtātē ⁊ gl'iam tpalē. l Et taces cōculcāte ipio. i. nabu. ⁊ ei⁹ exercitu. m Iustiorē se. i. pplm iudaicū colētē te. n Et facies hoies quasi pisces maris ꝑimēdo ꝙ maiores deuorāt minores: sic est in piscib⁹ maris. o Et quasi reptilia nō ha. du. i. p hoc videꝟ ꝙ nō hēs curā plus de hōib⁹ q̄ꝫ de bestijs irrationabilib⁹: de q̄b⁹ dicit apl's. i. ad Coꝛ. ix. Nūquid est cura deo de bob⁹. p Et factū est iudiciū. s. ꝑuersum. q Et cōtradictio v̄itatis. q Potentior. qꝛ veritas succūbit. r Propꝟ hoc lacerata est lex. qꝛ fit cōtra dictamē legis nature. Pōt etiā hoc referri ad legem mosaicā quā cōbusserunt chaldei. s Et nō ꝑue. vsqꝫ ad finē. s. debitū t Iudiciū. i. executō iusticie ꝫ magis ei⁹ cōtrariū. y Quia impi⁹ nabucħ. z Pre

seriā inuenire desiderat.
Explicit ꝓlogus: sequitur argumētum.
a Abacbuc luctator fortis ⁊ rigid⁹ stat super custodiā suaꝫ: ⁊ figit gradū sup munitōeꝫ: ut xp̄m i cruce ɔtēpletur: ⁊ dicat. Operuit celos gl'ia ei⁹ laudis eius plena est terra. Splēdor ei⁹ ut lux erit cornua in manib⁹ eius ibi abscōdita est fortitudo eius

Explicit argumētū. Incipit Abacbuc ꝓpheta.
Capitulum. i.

Onus[a] qđ[b] vidit abacbuc ꝓpheta. c Usqꝫ q̄[c] dñe clamabo: ⁊ non exaudies. Uociferabor[d] ad te vim patiēs ⁊[e] nō saluabis. Quare[f] ostēdisti mihi iniqtatē ⁊[g] laborē: uidere[h] p̄dā ⁊[i] iniusticiā contra me. Quare[k] respicis contēptores: ⁊[l] taces cōculcāte ipio iustiorē[m] se. Et[n] facies hoies q̄si pisces maris ⁊[o] q̄si reptilia nō hñtia ducē. Et[p] factū est iudicium ⁊[q] cōtradictio potentior Propter[r] hoc lacerata est lex: ⁊[s] nō ꝑuenit usqꝫ ad finē iudicium[t]. Quia[u] impi⁹ ꝑualet[x] aduers⁹ iustū, ꝓpterea[y] egredieꝟ iudiciū ꝑuersum. Aspicite[z] in gentibus ⁊ uidete ⁊ admiramini ⁊ obstupescite: qꝛ[a] op⁹ factū est in dieb⁹ uestris: qđ[b] nēo credet cum narrabiꝟ. Quia[c] ecce ego suscitabo chaldeos gētē[d] amarā ⁊[e] uelocē ābulātē sup latitudinē terre: ut possideat tabnacula non sua. Horribilis[f] ⁊[g] terribilis est: ex[h] semetipsa iudiciū ⁊ on⁹ ei⁹ egredieꝟ. Leuiores[i] pardis eq ei⁹ ⁊ uelociores lupis uespertinis ⁊ diffundentur eqtes ei⁹. Eqtes nāqꝫ eius de

ualet aduersus iustum. i. de pplm. in quo erāt iusti: in populo sꝫ nabu. nulli: cū oēs essent ydolatre. y Propterea egredieꝟ iudi. ꝑuersum. Iudei enim in babyloniā duci frequēter iniuste cōdēnabātur ad facultatū suaꝝ amissionē: ⁊ aliqñ ad mortem. Hoc etiā aliter exponiꝟ referēdo ad deū. y Propterea ⁊c. id est ꝓpter p̄dicta videꝟ qđ a te egrediaꝟ iudiciū ꝑuersū: ⁊ hoc coram hōibus ꝓsꝑitarē iudiciorꝫ tuorū cōsiderare nescieīb⁹.

z Aspicite. Hic ɔñr admiratur ꝓpheta potētiā nabuc. cōtra alias gētes: cū dicitur. Aspicite in gentibus ⁊c. i. videbitis mirabilia.
a Quia op⁹ fa. est. i. cito fiet.
b Qđ ne. credet nulli eñ videbaꝟ credibile ꝙ rgnū nabu. dilatareꝟ i tam p̄uo tpe: ido subdiꝟ.
c Quia ecce suscitabo. q. d. istđ mirabile non fiet hūana v̄tute sed mea.
d Gētē amaraꝫ i. valde crudeleꝫ
e Et vclocē. ad ambulādū. ⁊ pugnādum: ⁊ sic ad regna multa sibi subijciendum.

f Horribilis. in aspectu. g Et terribil. ex actu. h Et semetipsa iudi. ⁊ on⁹ eius egredieꝟ. i. ex actibus suis crudelib⁹ merebiꝟ finaliꝟ a dño iudicari ⁊ puniri: put exp̄miꝟ diffuse. ca. se. i Leuiores par. ⁊c. locutio est hyꝑbolica ad designādūꝫ velocitatē equoꝝ ⁊ eq̄tū. k Oēs ad p̄dā venient. i. ad capiēdū oīa p̄ciosa alioꝝ. l Facies eoꝝ vētus vrēs. i. sicut vētus vrēs velociꝟ cōsumit segetes: sic chaldei suo ipetu subijcient sibi gētes: idō subdiꝟ. m Et cōgrega. q̄si hare. captiuitatē. i. multitudinē captiuoꝝ innumerabilē. n Et ipe de regi. triūphabit. ⁊ p ɔñs de subiectꝭ eoꝝ. o Et tyrā. q̄ alijs formidabiles ⁊ duri sunt. p Ridiculi ei⁹ erūt. i. materia derisiōis. qꝛ faciebat eos duci i cathenis ad ostētatōꝫ sue victorie. q Ipe sup oēm munitionē ridebit. reputās se posse eā faciliꝟ cape: idō subdiꝟ Et cōportabit aggerē ⁊c. r Tūc mutabiꝟ sp̄us. qꝛ nabuch. post mltas victorias incurrit amētiā: ⁊ inter feras habitauit estimās se bestiā effectū: idō subdiꝟ. s Et ptransi. s. a dignitate regni. Dan. iiij. Tibi dr nabuc. regnū tuū transibit a te.
t Hec est. Hic ɔñr describiꝟ sibi date ꝓtātis abusus: qꝛ victorias sibi cōcessas diuina v̄tute ad puniēdū pctā multaꝝ gentiuꝫ nō attribuebat deo: sed ydolo suo: ideo subdiꝟ. t Hec ē fortitudo eius. s. sm suā reputationē. v Dei sui. i. ꝙ sibi peruenerit a deo suo falso. x Nūquid nō tu a p̄nn. i. ab eterno solus es deus tu qui es. y De⁹ me⁹. verbū est ꝓphe cōfitētis v̄itatē diuine nature iuxta falsitates ydoli: vt opposita iuxta se posita magis elucescant. z Et nō moriemur. s. p ꝓtātē regis babylonis si saluare nos volueris. a Dñe in iudiciū. i. executōꝫ tue iusticie. b Posuisti eū. i. disposuisti. c Et fortem. i. dans ei fortitudinē. d Ut corripes. multos peccatores p eum
e Mūdi sunt ocu. tui. quia nulla immundicia pōt in te eē.

f Ne vi.malū.approbādo:ideo ſubditur. g Et reſpi. ad iniqui.nō poteris.eā approbādo.ex quo cōcludit. h Quare nō reſpi.ſup iniq̄ agētes.i.ſup chaldeos iniq̄ voluntate nos opprimētes coꝝ maliciā reprimēdo. i Et taces ⁊c. exponatur ſicut.ā. k Totū in hamo ſubleuauit ⁊c.loquitur h de rege babylonis ſub metaphora piſcatoris qui cū hamo paucos piſces capit:⁊ plures i ſagena ⁊ rheti: ſic rex babylonis in pricipio paucos ſibi ſubiecit poſt ea multos valde

l Sup hoc letabitur.i.ſup victorias multas ⁊ magnas

m Propterea immola.ſagene ſue ⁊c.i.ydolo ſuo: qḋ vocaṫ hic ſagena ſua ⁊ rethe ſuū q: victorias ſibi pceſſas a dō attribuebat ydolo ſuo:vt p̄dictū eſt. a Quia in ipſis incraſ. eſt pars eius.i.ſua ptās magnificata. b Et cibus eius electus id eſt diuinie in q̄bus delectabaṫ ſicut gluto in cib temporibus.

c Propter hoc ergo expan. ſagenā ſuā.i.ptātē ſuam:quam eſtimabat ab ydolo ſuo ſibi cōceſſam.

d Et ſp interficere gētes nō ceſſat.vnā gentē ſibi ſubijciēdo p⁹ aliā

Capitulū.ij.

Uper cuſtodiā.Hic conſequēter ponitur dñi reſponſio ad q̄ſtionē ſibi ppoſitam p pphetam:⁊ diuiditur in duas ptes. q: pmo ppheta ſe diſponit ad audiēdū.ſcdo deſcribit diuinū reſponſuꝫ.ibi. Et rñdit.Circa primū dicit. a Sup cuſto.meā ſtabo ⁊c.loquitur de ſeipſo ſub metaphora cuſtodis fortalicij obſeſſi. talibus eñ cuſtodib⁹ aſſignātur loca diuerſa ad defendēdū: ⁊ vocātur cuſtodie coꝝ.Et q̄libet eſt valde attētus ſup locū ſuū: q: ſi eſſet negligens:piculū pmo veniret ſup ipſum. ⁊ hoc mō dicit ppha ſe diligēter attendere ad pcipiēdū diuinū rñſuꝫ. b Et quid rñdeam ad arguētē me.ſi male moui q̄ſtionē ⁊ indiſcrete.

c Et rñdit.Hic ɔñr deſcribiṫ diuina rñſio. Circa quā dñs primo determinat ſui rñſi deſcriptionē.ſcdo explicat ipſam rñſionē ibi.Et quō.Circa primū dicit. d Scribe viſum.i.viſionem tibi oſtēſurā ad futurā memoriā. e Et explana.i.lucide ⁊ intelligibiliṫ deſcribe. f Ut percur.qui lege.eū.i.faciliṫ poſſit intelligere. g Nō adhuc viſus ꝑcul.iſtud refeṙ ad hoc qḋ p̄dicitur.Scribe viſum.q.d.iō ſcribēda eſt viſio ne detur obliuioni: q̄ a nō īplebiṫ ita cito. h Et apparebit in finē.i.finaliṫ implebiṫ:⁊ ſic appebit p effectū. i Et nō mētie.i.veritas ei⁹ oſtēdeṫ. k Si morā fecerit.tardādo vltra tuū deſideriū. l Expecta illū.i.impletionem viſionis patiēter. m Quia ve.venit.ſm meā ordinationē

n Et non tardabit.vltra rōnē. licet videaṫ tibi vl' pon⁹ infirmis q̄ꝝ pſonā aſſumis ꝑriū ppter impletōis deſiderium.

o Ecce q̄ incre.eſt.v̄bis diuinis. p Nō erit recta aīa ei⁹.q: diſtorta eſt a rectitudine veritatis prime. q Juſt⁹ āt in fi.ſua viuet.vita grē. ⁊ ideo intelligitur de fide formata charitate.

r Et quō. Hic ɔñr deſcribiṫ deſtructio regni babylonie: ⁊ iuſte.ſ.ppṫ ſex vicia i illo regnātia: ⁊ ſm hoc diuiditur in ſex ptes q̄ patebūt pſequēdo. Ad maiorē intelligētiā dictoꝝ ⁊ dicēdoꝝ:ſciēdū q regnū babylonie eſſe cepit māxīe potēs tpe nabuc. ⁊ durauit h potētia tpe ſuo ⁊ filij ſui:⁊ cepit debilitari tpe nepotis ſui balthaſar: ſub quo deſtructū fuit regnuꝫ. Dañ.v. Propha igiṫ loquens de rege babylonis de tpe vni⁹ iſtoꝝ trāſit ad loquēdū de tēpore alterius:q: quaſi vna pſōa in hoc reputātur:licet p maiori pte loquaṫ de tēpore nabu.Unū igiṫ viciū ppter qḋ regnū babylonis fuit deſtructuꝫ ē irreuerētia diuīa quā fecit balthaſar:qui vaſa conſecrata diuīo cultui hūanis vſibus applicauit ⁊ bibit in eis.⁊ optimates eius:⁊ vxores ⁊ cōcubine:⁊ interfect⁹ fuit balthaſar eadē nocte Dañ.v. Jō dicitur.

r Et quō vinū.in vaſis ſacris potatū.

Lōge venient:uolabūt q̄ſi aq̄la feſtinans ad comedendū. Oēs[k] ad p̄dā uenient:facies[l] eoꝝ uent⁹ urens. Et[m] cōgregabit q̄ſi harenā captiuitatē:⁊[n] ipſe de regibus triūphabit.⁊[o] tyrāni ridiculi[p] eius erūt. Ipſe[q] ſup oēꝫ munitōnē ridebit ⁊ cōportabit aggereꝫ.⁊ capiet eā. Tūc[r] mutabitur ſpūs:⁊[s] ptrāſibit ⁊ corruet. Hec[t] eſt fortitudo ei⁹ dī[u] ſui. Nunq̄d[x] nō tu a principio dñe deus[y] me⁹ ſctē me⁹:⁊[z] non moriemur. Dñe[a] in iudiciū poſuiſti[b] eū:⁊[c] fortē ut[d] corriperes fundaſti eū. Mūdi[e] ſunt oculi tui ne[f] uideas malū:⁊[g] reſpicere ad iniq̄tatē non poteris. Quare[h] nō reſpicis ſup iniq̄ agētes:⁊[i] taces deuorāte impio iuſtiorem ſe. Et facies hoīes q̄ſi piſces maris:⁊ q̄ſi reptile nō habēs principem. Totū[k] in hamo ſubleuauit:traxit illud in ſagena ſua:⁊ ɔgregauit in rhete ſuū: ſuper[l] h° letabiṫ ⁊ exultauit.ppterea[m] imolabit ſagene ſue ⁊ ſacrificabit rheti ſuo. Quia[a] in ipſis incraſſata eſt ps ei⁹ ⁊[b] cib⁹ ei⁹ electus. Propter[c] hoc ergo expādit ſagenā ſuā:⁊[d] ſp interficere gentes nō ceſſat. Ca.ij.

Sup[a] cuſtodiā meā ſtabo:⁊ figā gradū ſuper munitionem. Et contemplabor ut uideā quid dicatur mihi:⁊[b] quid reſpondeam ad arguentem me. Et[c] reſpondit mihi dominus ⁊ dixit. Scribe[d] uiſum ⁊[e] explana eum ſuper tabulas ut[f] percurrat qui legerit eum. Quia[g] adhuc uiſus procul:⁊[h] apparebit in finem ⁊[i] nō mentietur. Si[k] moram fecerit expecta[l] illum: quia[m] ueniens ueniet ⁊[n] non tardabit. Ecce[o] qui incredulus eſt non[p] erit recta anima eius in ſemetipſo. Juſtus[q] autē in fide ſua uiuet Et[r] quomodo uinū potanteꝫ[s] decipit:ſic[t] erit uir ſuperbus ⁊[u] non decorabitur. Qui[x] dilatauit quaſi infernus animam[y] ſuam ⁊[z] ipſe quaſi mors ⁊[a] nō adimpletur. Et[b] cōgregauit ad ſe omnes gentes: ⁊ coacerauit ad ſe omnes populos. Nū quid[c] non omnes iſti ſuper euꝫ parabolam ſument ⁊ loquelaꝫ enigmatum eius. Et[d] dicetur Ue[e] ei:qui multiplicat non ſua Uſqꝫquo[f] ⁊ aggrauat contra ſe denſum lutum. Nunquid[g] non repente conſurgent qui mordeant te. Et ſuſcitabuntur lacerantes te ⁊ eris in rapinam eis. Quia[h] tu ſpoliaſti gentes multas ſpoliabunt[h] te

s Potātē de.q: p h irā dei meruit. t Sic erit vir ſu.ſ. Balthaſar q̄ in cōtēptū dei fecit dicta vaſa i cōuiuio apportari.⁊ in h fuit decept⁹ v Et nō de.min⁹ dic̄ ⁊ pl⁹ ſignificat.i.inhonorabiṫ puat⁹ regē ⁊ vita x Qui di.q̄ſi īfer.q̄ eſt īſatiabiſ. y Animā ſu.i. ābitionē ſuam. z Et ipe q̄ſi mors.i.nulli pcēs p̄ crudelitate. a Et nō ad.i. nō ſatiaṫ opib⁹ maſ. b Et con.Hic poniṫ ſcdꝫ viciū qḋ ē violētia:q̄ rex babylonie ſubiecṫ ſibi alia reg.⁊ h fuit maxīe tpe nabu.de q̄ dr̄. Et cōgregauit ad ſe oēs gētes.eas ſibi violēter ſubijciēdo. c Nunq̄d ñ om.iſti ſu.eū pa.ſu.i.v̄bū deriſoriū.q.d.ſic.qḋ pti fuit īpletū in nabu. q̄ñ icurrit amētiā:⁊ eiect⁹ fuit ab hoib⁹. pti in balthaſar ſub q̄ ⁊ deq̄ defic regnū. d Et di.de rege babyloīs deriſorie. e Ue ei qui mul.nō ſua.p violētiā. f Uſqꝫ q̄ ⁊ ag.ꝯ ſe dē.lu. Lutū q̄tō ē dēſius tāto ponderoſi⁹ ⁊ ſic eſt in rapina:q: nō eſt ibi ablatio tm̄ ſic̄ eſt in ſimplici furto:ſꝫ cū h fit iniuria pſone cu⁹ bōa violēter rapiūtur ⁊ ppṫ talē aggrauationē denſo luto cōpatur. g Nūqui nō repēte cōſur

gent qui mordent te.q.d.ſic.quia medi ⁊ pſe regem interfecerunt:⁊ populū captiuauerūt:⁊ bona rapuerunt. b Quia tu ſpoliaſti gentes multas.bona eoꝝ violēter auferendo. h Spoliabūt te oēs q̄ reliq̄ fuerit de pplis a te ſpoliat:qꝛ cōiūrerūt ſe medis ⁊ pſis contra balthaſar. i Propē ſanguīez hoīs.i.hoīz a te occiſoꝝ. k Et iniq.terre ciui.i.ꝑpter iniquitatē quā cōmiſiſti i terra iude ⁊ in ciuitate hierlm: quoꝝ habitatores partī occidiſti:⁊ partī captiuaſti. l Ve q̄ cōgregat.hic ponit terciū viciū qđ eſt auaricia cū dr. Ve qui cōgregat auariciā:dr auar⁹ q̄ſi auid⁹ eris q̄ nō pōt ſaciari.

m Ut ſit in excelſo ni. eius .i. ciuitas regia ſit potētiſſima ⁊ fortiſſima ſic fecit nabu. de quo ſe iactauit. Dañ.iiij. Nōne hec eſt babylon ciuitas magna quā edificaui i domū regni i robore fortitudinis mee ⁊ in glīa decoris mei.

n Cogitaſti cōfuſionē do.tue.qꝛ q̄to fuit maior regni exaltatio:tāto fuit cōfuſibilior eius depſſio tpe nepotis ſui balthaſar.

o Cōcidiſti po. mltos ⁊c.vt de bonis eoꝝ edificares tuā ciuitatē contra aīam tuā.

p Qui la.d pa.cla.⁊c. id eſt apta erit vindicta ac ſi te accuſarent lapides ⁊ ligna. q Ve qui edificat.h ponitur

oēs qui reliq fuerit de[i] pplis:ꝑpter[k] ſanguinē hoīs ⁊[k] iniq̄tatē terre:ciuitatis:⁊ oīm habitātium in ea. Ve[l] qui cōgregat auariciā malā domui ſue:ut[m] ſit in excelſo nid⁹ ei⁹:⁊ liberari ſe putat d̄ manu mali. Cogitaſti[n] cōfuſionē domui tue:cōcidiſti[o] pplos mltos ⁊ peccauit anima tua. Quia[p] lapis de piete clamabit:⁊ lignū qđ inter iūcturas edificioꝝ eſt rñdebit:ue[q] q̄ edificat ciuitatē in ſanguib⁹ ⁊ preparat urbē in iniq̄tate. Nūqd[r] nō hec ſūt a dño exercituū. Laborabūt[s] eñ ppli in[t] mlto igni ⁊[u] gētes in vacuū[x] ⁊ deficient. Qꝛ[y] replebit terra ut[z] cognoſcant glīaꝫ dñi:quaſi[a] aq̄ operientes mare. Ve[b] q̄ potum dat amico ſuo:mittēs[c] fel ſuū:⁊ inebriās ut[d] aſpiciat nuditateꝫ ei⁹. Repletus[e] eſt ignominia pro[f] glīa. Bibe[g] tu q̄ꝫ ⁊[h] cōſopiere

quartum viciū qđ eſt homicidiū.cū dicitur. Ve q̄ edificat ciuitatem in ſanguinib⁹.i.effundēs ſanguinē multū ꝑ tali edificatione:iō ſubdit punitio:cū dr. r Nūquid nō hec ſunt a do.exercituum.q.d.ſic.⁊ q̄ ſunt illa ſubdit. s Laborabunt.n.ppli.i.multitudo babyloniorū. t In mul.igne.ſ.ad extinguēdū vel impediendū ciuitatꝭ incēdiū ꝑ medos ⁊ pſas futuꝝ. v Et gētes.ſ.babylonie. x In vacuū.ſ.laborabūt:qꝛ incēdiū impedire nō poterūt. y Quia re.ter. medis ⁊ pſis in tanta multitudie q̄ babylonij nō poterūt reſiſtere.

z Ut cognoſcāt glīam dñi.i.ꝑtātē ei⁹ glioſam ꝑ experientiā vindicte ſue:que q̄dē ꝑtās erit. a Quaſi aq̄ ope.ma.i.fundū marī.q.d. ſic vindicta dei veniet ſup regnū babylōis q̄ non appebit vltra:ſic nec fund⁹ marī. b Ve q̄ potū dat.Hic ponit q̄ntū viciū qđ fuit ignominia illata dignitati regie. Dicūt eñ hebrei q̄ nabu.ad oſtēſionē ſue victorie fecit adduci in cōuiuio ſolēni ſedechiā cathenatū ⁊ fecit ſibi dari potū valde laxatiuū:⁊ fedat⁹ fuit i cōſpectu oīm: qđ ſentiens ſedechias ſe haberi in tāto ludibrio mortu⁹ fuit pre dolore:⁊ hoc ē qđ dr. b Ve q̄ po.dat ami.ſuo.fuerat eñ ſedechias amic⁹ nabu.qui fecerat eū regē.iiij.reg.xxiiij. c Mittēs fel ſuū.i.miſcēs q̄d laxatiuū vltra modū:qđ dr fel ex effectu:qꝛ duxit ſedechiaꝫ ad morē amaritudinē:⁊ qꝛ ex corde felleo ꝓceſſit tale factū. d Ut aſpiciat nudi. eius.i.verecūdiā. e Replet⁹ eſt igno.ſ.ſedechias. f Pro glo. que deberet ſibi fieri ꝓ dignitate regia.ꝑpter qđ nabu.cōſiderans ſe male egiſſe fecit eū ſepeliri honorifice.hiere.xxxiiij. g Bibe tu q̄ꝫ. id eſt tu bibes cōfuſionē a dño tibi ꝑparatā. h Et ꝯſopiere.i.cōſopieris ſēſus in amētiā. i Circūdabit te calix.i.pena a deo infligenda. k Et vomi.igno.ſu.glo.tuā.i.poſt glīam regni ignominia ſuperueniet tibi:⁊ ſubdit cā. l Quia iniq̄ liba.i.tēpli ꝑ te deſtructi: qđ hic ⁊ in plurib⁹ locis dr liban⁹:eo qđ fuit factū de lignis libani.iij. reg.v. m Et vaſti.aīaliū.i.ablatio ſacrificioꝝ. n Deterrebit

eos.ſ.deſtructores tēpli ⁊ cultus diuini.ꝑpter h̄ eñ chaldei meruerūt deſtrui.⁊ nō ſolū h̄ meruerūt ꝑpter peccū in deū:ſed etiā in ꝓximū:iō ſubdit. o De ſan.hoīs.i.hominū ꝑ chaldeos effuſis. p Et iniq.terre.i.exercitu in regno iude. q Et ciuitatꝭ.ſ.hierlm a chaldeis deſtructe. r Et om.habi.in ea.q̄ per chaldeos fuerunt atrocit vulnerati ⁊ captiuati. s Quid ꝓdeſt.hic ponit ſextū vicium:ꝑpter qđ regnuꝫ babylonie fuit deſtructū.ſ.ydolatria cuius cum dicitur

Circūdabit[i] te calix dextere dñi:⁊[k] uomitus ignominie ſup glīam tuam. Quia[l] iniquitas libani operiet te.⁊[m] uaſtitas aīalium deterrebit[n] eos:de[o] ſanguinibus hominis ⁊[p] iniquitate terre ⁊[q] ciuitatis:⁊[r] oīꝫ habitātiū in ea. Quid[s] ꝓdeſt ſculptile:qꝛ[t] ſculpſit illud fictor ſuus cōflatile ⁊ ymaginē falſam:qꝛ ſperauit in figmēto fictor ei⁹ ut[v] faceret ſimulachra muta. Ve q̄ dicit ligno expgiſcere:ſurge lapidi tacēti. Nūqd[x] ipſe docere poterit. Ecce iſte coopertus eſt auro ⁊ argēto:⁊[y] oīs ſpūs nō ē in uiſcerib⁹ eius. Dñs[z] aūt i tēplo ſancto ſuo ſileat[z] a facie ei⁹ oīs terra.

Oratio abachuc prophete ꝓ ignorātijs. Ca.iij.

D Omine[a] audiui auditionē tuā ⁊[b] timui. Dñe[c] opus tuū in[d] medio annoꝝ uiui

s Quid prodeſt ſculptile.q.d.nihil. t Quia ſculpſit illđ fictor ⁊ iō nihil h̄z numinis aut vtutis. v Ut face.ſimulachra.multa. in quo notat ipi⁹ babylōie multiplex ydolatria ⁊ h̄ patet q̄ ꝓpha nō loquitur hic de ſtatua aurea in qua nabuch.faciebat ſe adorari.Dañ.iij. vt dicūt aliq̄:ſed de ydolis q̄ ipſe colebat.

x Nūquid ipſe do.poterit.i.lapis ſculpt⁹.q.d.non y Et oīs ſpi.nō eſt in viſce.eius. id eſt null⁹ ſpūs eſt ibi:qꝛ oīa nō

equipollet nullo. z Dominus autē in templo ⁊c.i.in celo vbi magis refulget eius gloria. z Sileat a facie ⁊c.diuinitatē eius nulli alij attribuendo. Capitulū.iij.

Domine audiui. Hic ꝯñr ponitur orō ꝓphe:cui tamē ꝑmittit talis titulus in hebreo.⁊ eſt de integritate textus ſicut ſunt tituli in libro pſal.ꝓut ibidē fuit dictus Orō abachuc ꝓphe ꝓ ignorātijs. Et dicūt hic aliq̄ q̄ ꝓpha peccauit ex ignorātia:murmurādo de diuinis iudicijs q̄ſi min⁹ rectꝭ dicēs.ſ.c.i. Propterea egredit iudiciū puerſū:⁊ ideo audita diuina rñſione ſuū peccatū cognouit:⁊ ꝓ ei⁹ remiſſione orauit. Sꝫ nō videt mihi veriſimile q̄ ꝓpha a deo illuminatus ⁊ inſpirat⁹ ignorauerit diuina iudicia fore recta:ſaltē in generali.licet modū rectitudis forſitan ignorauerit in pticulari:⁊ per ꝯñs nō eſt veriſile q̄ de eis murmurauerit in pſona ꝓpria: ſed aſſumēs pſonā infirmoꝝ de diuinis iudicijs murmurātium: ſicꝫ ibidē fuit dictū:⁊ h̄ appꝫ ex eo qđ h̄ dr. Pro ignorantijs in plurali:ſi eñ loq̄ret in pſona ꝓpria cōueniēti⁹ diceret in ſingulari ꝓ ignorātia. Igit ſic ſupius accepit pſonā infirmoꝝ murmurādo:ita h̄ orādo:vt peccm ignorātie eis remitteret a dño.

a Dñe audiui. Hic ꝯñr ponit orō:in q̄ ꝓpha ſic ꝓcedit:qꝛ ꝑ denūciat deſtructionē babylonis:ſcđo modū captōis:ibi. Nūquid in fluminib⁹.tertio ꝓrūpit in laudē deuotōis.ibi. Ego aūt. Sicut ſup dictū eſt ꝓpha deſiderabat potētiā chaldeoꝝ deſtrui ꝑpter eoꝝ maliciā:⁊ de ei⁹ futura deſtructōe audiuerat diuinā rñſionē.c.ij.iō exclamat. a Dñe audi.auditi.tu.i.penā chaldeoꝝ futurā quā audire me feciſti. b Et timui.ꝑ admiratione rigorꝭ tue iuſticie. Uel alit. Timui.de pena infirmoꝝ ppli mei de tuis iudicijs murmurātiū. c Dñe op⁹ tuū.in punitōem chaldeoꝝ q̄ fiet vtute tua magꝭ q̄ hūana. d In me. annoꝝ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

uiui. ſlud. id eſt viuificabis ponendo in effectu: ⁊ iſtud mediũ annoꝝ referũt aliqui ad balthaſar. qui interfectus fuit in virili etate: ⁊ ſic in medio annoꝝ ſuoꝝ: tamẽ videt̃ mihi ꝙ meli⁹ põt referri ad annos deſtructõis tẽpli: a cuius deſtructõe vſq₃ ad p̃mũ annũ cyri fluxerũt. lij. anni ſm hebreos: ⁊ inde vſq₃ ad eius reparationes ſex to anno darij. xlvi ãni. Jo. ij. Quadraginta ⁊ ſex annis edificatus eſt templum hoc. Et certũ ꝙ hoc dicebatur de tẽplo p zorobabel reedificato. Balthaſar vero in quo chaldeorum regnum defecit per duos annos fuit occiſus: ante primus annũ cyri: in q̃ b⁹ regnauit darius med⁹. Dan. v. ⁊ ſic occiſio balthaſar fuit q̃ſi in medio dictoꝝ ãnoꝝ q. l. ſunt ex parte vna ⁊. xlviij. ex alĩa. Sciẽdũ tñ ꝙ. xlvi. anni a p̃mo cyri vſq₃ ad ſextum darij accipiũtur ſm cõputationẽ grecorum ⁊ latinoꝝ. ſm hebreos autem ſunt pauciores vt plenius dixi ſuper. i. Dan. ix. Per hoc tamen non infrigitur expoſitio dicta: q2 qđ eſt inter duos terminos dicitur eſſe in medio: licet pl⁹ ſatis diſtet ab vno termino q̃ ab alio: ⁊ ſ mõ p̃m⁹ ann⁹ cyri põt dici in medio annoꝝ: l₃ ꝓpinquior ſatis fuerit reparatiõi tẽpli: q̃ ei⁹ deſtructõi. De verificatõe illi⁹ ṽbi. Joh. ij. Quadraginta ⁊ ſex annis ⁊c. nõ eſt mĩtũ curãdũ: q2 nõ eſt ṽbũ xp̃i nec euãgeliſte: niſi tñ referẽdo: ſed eſt ṽbũ iudeoꝝ obijciẽtiũ xp̃o: ꝯ quẽ multa falſa dixerũt: vt p₃ ex euãgelio.

ſica illũ. In medio ãnoꝝ notũ facies cũ[e] irat⁹ fueris miſcdie[f] recordaberiſ. Deus[g] ab auſtro veniet ⁊[h] ſanct⁹ de[i] monte pharan. Operuit[k] celos glĩa eius ⁊[l] laudis eius plẽa eſt terra. Splẽdor[m] eius ut lux erit: cornua[n] in manib⁹ ei⁹. Ibi[o] abſcõdita eſt fortitudo ei⁹: ãte[p] faciẽ ei⁹ ibit mors. Egredietur[q] dyabol⁹ ãte pedes eius ſtetit[r] ⁊[s] mẽſus ẽ terrã. Aſpexit[t] ⁊[u] diſſoluit gentes ⁊[x] cõtriti ſunt mõtes ſeculi. Incuruati[y] ſunt colles mũdi ab[z] itinerib⁹ eternitatis ei⁹. Pro[a] inĩqtate uidi[b] tẽtoria ethyopie turbabũtur pelles terre madiã. Nũquid[c] in fluminib⁹ iratus[d] es domine aut in fluminibuſ furor tuus ul[e] in mari indignatõ[f] tua. Qui[g] aſcendes ſup[h] eq̃s tuos ⁊[i] quadrige tue ſaluatio[k] Suſcitãs[l] ſuſcitab arcũ tuum iuramẽta[m] tribub⁹ q̃ locut⁹ eſt. Fluuios[n] ſcindes terre uiderũt[o] te ⁊[p] doluerũt mõtes gurges[q] aquarũ trãſijt. Dedit[r] abyſſus uocẽ ſuã altitudo[s] manus[t] ſuaſ leuauit. Sol[u] ⁊ luna ſteterunt i habitaculo ſuo: in[x] luce ſagittaꝝ tuarũ ibunt: in ſplẽdore fulgurantis haſte tue: in[y] fremitu cõculcabis[z] terram ⁊[a] in furore obſtupefacies[b] gẽtes. Egreſſus[c] es in[d] ſalutẽ populi tui in[e] ſalutem cum chriſto tuo. Per

e Cũra. fue. ppl̃s iude captiuãdo. f Miſericordie recor. ipm p cirũ liberãdo. g De⁹ ab auſtro. Hic alludit ꝓpheta hyſtorie eductõis de egypto que eſt ad auſtrũ reſpectu iude: ⁊ ẽ ſenſus g De⁹ ab au. veniet. i. ſicut de⁹ a pte auſtrali venit cũ ppl̃o ppl̃m ad terrã ꝓmiſſionis deducẽdo: ſm illud Deut. ij. Nouit dñs iter tuũ hitãs recũ. xl. annis. ſic veniet cũ medis ⁊ pſis ad liberãdũ ipm de captiuitate babylonica. h Et ſanctus. i. de⁹ q̃ eſt ſanctus ſanctoꝝ. i De mõte pharam. i. ſic reduxit ppl̃m p locũ illũ. Nu. x. ita deducet ppl̃m ſuũ reducẽdo in iudeã. k Operuit ce. glo. eius. i. ptãs ei⁹ glĩoſa in deſtructione babylonica. l Laudis ei⁹ ple. eſt ter. q2 de illa deſtructõne multe regiões gauiſe ſunt q̃ fuerãt a chaldeis afflicte. vt dictũ eſt ca. p̃cedẽti. m Splẽdor ei⁹. i. fulgur armoꝝ exercit⁹ cyri ⁊ darij q̃ d̃r ſplẽdor dei: eo ꝙ ille exercitus erat executor diuine iuſtitie. n Cornua in ma. eius. i. arcus exerciti ⁊ baliſte: q2 pſe ⁊ medi erãt optimi ſagittarij. o Ibi abſcõdita eſt fortitudo eius. q2 victoria illi exercitui cõceſſa magis fuit ṽtute diuina latẽte q̃ humana. p Ante faciem eius ibit mors. in hebreo hr̃. Peſtilẽtia. Aduentũ eñ cyri ⁊ darij ꝯ babyloniã p̃ceſſit mortalitas debilitãs ṽtutẽ chaldeoꝝ. q Egredietur dya. ãte pedes eius. q2 tales ꝑcuſſiones frequẽter fiũt p demones: ſic d̃r de egyptijs pſal. lxxvij. Immiſſiões p angelos malos. r Stetit. hic incipit ṽſus ali⁹ in hebreo. ⁊ refert ad exercitũ cyri ⁊ darij: q̃ ſtetit in obſidione babylonie vſq₃ ad ei⁹ captionẽ: iõ ſubdit. s Et mẽ. eſt terrã. q2 terra babylonie fuit diuiſa principibus exercitus ſm ſuã portionẽ. t Aſpexit. ſ. aduerſarios ꝯſiderãs. u Et diſſoluit gẽtes. ſ. babylonis ⁊ eã adiuuãtes. x Et cõtriti ſunt mõ. ſe. i. maiores p̃ncipes babylonie q̃ ãte erant altiores in hoc ſeculo. y Incuruati ſunt col. i. hũiliati ⁊ deiecti principes minores. z Ab itineri. eterni. eius. i. a ꝓceſſibus

exercituum cyri ⁊ darij ab eterno p̃cuiſis a deo. a Pro iniquita. ⁊c. ſ. deſtructõis tẽpli a chaldeis: vt p̃dictũ eſt ca. p̃cedẽti. b Uidi tẽtoria ethyopie. ſ. turbata. ⁊ ſilr madiã: vnde qđ d̃r h̃. Pelles: in hebreo hr̃ Cortine. Iſti eñ ppl̃i fuerũt cũ nabu. in deſtructõe tẽpli: ⁊ cũ nepote eius balthaſar fuerũt debellati. c Nũquid. Hic ꝯñr ponitur mod⁹ captõis: ⁊ diuidit̃ in tres ptes: quia ꝓpheta primo denũciat captõis modũ. ſecundo approbat diuinũ iudiciũ: ibi. Audiui. tertio reuerti ad ꝓpoſitum. ibi Ficus eñ. Prĩa adhuc in duas. q2 p̃io exterio dus exp̃mit. ſecũdo hyſtorie ioſue alludit: ibi. Sol ⁊ luna. tertio reuertit̃ ad narrãdũ captõis modũ ibi. Uiam feciſti. Circa primũ ſciendũ ꝙ pſe ⁊ medi vidẽtes ciuitatẽ babilonis inexpugnabilẽ ꝓpter murorũ altitudinẽ ⁊ fortitudinẽ. longe a ciuitate diuiſerũt fluuiũ euphrates in plures alueos: ⁊ ſic per alueũ principales diminutũ intrauerũt ciuitatẽ vbi nõ erat mur⁹: ⁊ h̃ eſt qđ d̃r.

c Nũquid in flumi. i. ĩ euphrate q̃ d̃r flumina ĩ plurali. tũ ꝓpter eius magnitudinem. tum ꝓpter diuiſionem dictam. d Iratus es dñe. inferendo babyloniſ effectũ tue vindicte. q. d. ſic. e Uel in mari. i. in euphrate q̃ noĩat mare more hebraico: q̃ oĩs congregatio aq̃rũ magna mare d̃r. ſm illõ Geñ. i. Cõgregatõneſq₃ aq̃rũ appellauit maria. f Indignatio tua. cõtra babylonios. q. d. ſic. nõ eñ talis diuiſio euphratis videbat̃ poſſe fieri: niſi ſpãli adiutorio dei. g Qui aſcẽdes. ſic eſt in libris correctĩ ⁊ in hebreo. h Sup eq̃s tuos. i. ſup equos medoꝝ ⁊ pſarũ dãdo eis ⁊ eq̃tibus ṽtutẽ capiẽdi babyloniã. i Et q̃drige tue. in q̃bus pugnabãt antiquit⁹. k Saluatõ. captio eñ babylonie fuit ſaluatio ppl̃i iude p cyrũ liberantẽ eũ a captiuitate. l Suſcitans ſuſcitabis arcũ tuũ. i. arc⁹ medoꝝ ⁊ pſaꝝ: qui dicitur tu⁹: q2 ad executionẽ tue iuſticie extenti. m Iuramẽta tribubus q̃ locut⁹ es. i. ad ſuadẽdũ iuramẽta q̃ feciſti abraã yſaac ⁊ iacob de terra a tribub⁹ poſſidenda: q2 p h̃ redierũt due tribus: ⁊ aliq̃ d̃ decẽ in iudeã. n Fluuios ſcindens. i. euphraten mõ ſup̃dicto: ita ꝙ eſt repetitio eiuſdẽ ad maiorẽ expſſionẽ. o Uiderũt te aque. in effectu ptãtis tue.

p Et doluerũt mõtes. i. ſupbi babylonij. q Gurges aq̃rũ tranſijt. i. impet⁹ euphratis a ſuo alueo diuertit mõ p̃dicto. r Dedit abyſſus vocẽ ſuã. i. fundus euphrat̃ denudat⁹ aq̃s: ita oñdit dei ṽtutẽ ſup babylonios ac ſi clamaret ſic d̃r ca. p̃cedẽti. Lapis de pariete clamabit. s Altitudo. ſ. ipe de⁹ q̃ nõ ſolũ d̃r altus in cõcreto: ſed ẽt altitudo in abſtracto. ſic d̃r ṽitas ⁊ iuſticia: ⁊ h̃ ꝓpter excellẽtiã ſue altitudinis. t Man⁹ ſuas leuauit. ad puniẽdũ chaldeos.

u Sol ⁊ luna. hic ꝓpheta alludit hyſtorie ioſue: cũ d̃r. u Sol ⁊ luna ſteterũt ⁊c. i. ſicut ſteterũt pugnãte ioſue contra chananeos in ſignũ diuine ṽtutis ſibi aſſiſtẽtis: ſic aſſiſtet̃ tua dei medis ⁊ pſis pugnãtib⁹ cõtra chaldeos: iõ ſubdit̃. x In luce ſagittaꝝ tuaꝝ ibũt id eſt eoꝝ ſagitte a te dirigẽtur ad interficiẽdũ chaldeos: ⁊ ſilr eoꝝ haſte: ꝓpter qđ dñr tue: q2 a te directe in executionẽ tue iuſticie.

y In fremitu. exercit⁹ cyri ⁊ darij. z Cõculcabis terrã. ſ. babylonis. a Et in furore. i. in vindicta tua. b Obſtupefacies gen. ad auxiliũ babylonioꝝ venietẽſ. c Egreſſus es. i. egredieris cũ medis ⁊ pſis eos dirigẽdo. d In ſalu. ppl̃i tui. q2 per illã victoriã cyrus dedit ppl̃o licẽtiã reuertẽdi in iudeã: iõ ſubdit. e In ſalu. cũ xp̃o tuo. i. cyro de quo d̃r Eſa. xlv. Hec dicit dñs xp̃o meo cyro ⁊c. Sciendũ tñ ꝙ cyr⁹ nõ d̃r ibi xp̃s. niſi in q̃tũ fuit figura ieſu xp̃i: ⁊ ideo h̃ litera ad ieſum xp̃m principalit̃ eſt referẽda: vt ſit ſenſus. Sicut fuiſti cũ cyro ad liberationẽ ppl̃i tui de babylone ſic eris cũ ieſu xp̃o ad

liberationem populi tui de inferno: que eſt figurata p ſalutē populi a cyro datam. f Percuſſi. caput.i.baltbaſar regē. g Denudaſti funda. vſqȝ ad collū.i.manifeſte oſtēdiſti multiplex eius viciū p vindicte tue effectū. h Maledixiſti ſceptris eius.i.dñationibus eiꝰ. i Capiti bellatoꝝ eiꝰ.i.pncipi ſue militie: ꝛ ſubditur cū. k Venientibus vt turbo.id eſt cū impetu ꝛ furore.

l Ad diſpgendū me.i. pplm meū in hierlm ꝛ iuda. m Exultatō eoꝝ in deſtructōne ciuitatis ꝛ tēpli ꝛ captiuatione ppli. Sicut eiꝰ ꝛc.
n Viā feciſti in mari. Hic propha reuertitur ad narrandū captiōis babylonice modū: ſicut in canticis idē frequēter reperit. q̄ modꝰ fuit p diminutionē euphratis que dr̄ hic mare: ſicut ꝛ ſupra cū dr̄.
n Viā feciſti in ma.i. euphrate.
o Equis tuis.i. equis medoꝝ ꝛ pſaꝝ q̄ dicunt tui: eo q̄ a te ſunt directi in execution e tue iuſticie. p In luto aq̄rū multaꝝ. q: alueus euphratis nō erat totalit̄ deſiccatꝰ: ꝛ ſic erat ibi lutū derelictū ab aq̄s multis q̄ ibi āte fuerāt. q Audiui. Hic pn̄r ppha approbat iudiciū diuinū de captiuatōe ppli ſui ad purgationē pctōꝝ dicēs.
q Audiui. pplm infirmū murmurātē ꝯ tuū iudiciū de eiꝰ captiuatiōe
r Et cōturba. eſt ven. meꝰ. timui eñ ne ſuo murmure ad irā puocaret ꝛc. s A voce.ſ. murmuꝝ eoꝝ. t Cōtremuerūt labia mea. q̄ſi loqui impotentia: ſȝ tñ cū tremore moueri. v Ingrediat̄ putredo. q.d. captiuitas ſup nos inducta qua aliq̄n putreſcūt corpa eſt patienter toleranda. x Vt requieſcā. a labore captiuitatis. y In die tribulatōis.i. tpe babylonice deſtructōis. z Vt aſcendā. de chaldea in iudeā p cyri licētiā. a Ad pplm accin. no.i. armis paratuꝫ ſic eñ aſcēderūt filij iſrl̄ de babylone: pp̄ter piculū hoſtiū in via. Vel dr̄ ppl's accinctꝰ.i. diſpoſitꝰ ad gradiēdū: ꝛ loq̄tur h̄ ppha in pſona ppli de babylone rediturī: q: tpe illiꝰ captiuitatꝭ ipe erat in iudea ſm hyſtoriā Dañ.xiiij. q̄uis eñ nō ſit autēticatū pbabilr̄ reputat̄.
b Ficus. Supra poſuit modū captōis babylonis ex debellatōe ciuiū hic idem oñdit ex defectu victualiū. dñs eñ ante aduētū cyri ꝛ darij ꝯ babylonā induxit terre ſterilitatē: ita q̄ fortalicia nō potuerūt ſufficienter muniri: iō dr̄. b Ficꝰ eñ nō florebit.i. modicuȝ florebit: ita q̄ faciet modicū fructuȝ q̄ſi p nihilo reputādū: ſm q̄ dr̄.ij. phyſicorum. Qd̄ modicū eſt q̄ſi nihil reputat̄: ꝛ etiā ſm coēs moduȝ loquēdi quo dr̄ nihil eſt in arboribꝰ q̄ñ ibi eſt modicꝰ fructꝰ: ꝛ ita intelligit̄ illud qd̄ ſubdit̄ de vineis oliuis ꝛ aruis. c Abſcidet̄ de ouili pecꝰ ꝛc. q: pp̄ter defectū paſtus aīalia poterūt paꝝ fructificare. d Ego autēȝ Audita babylonis deſtructōe ꝛ ppli iude liberatōne: ppha exclamat dicēs. Ego aūt in dño gaudebo. applaudēs diuie iuſticie ꝛ liberatōi ppli iude. e Et exul. in deo ieſu meo.i. ſalutari meo liberāte pplꝫ meū d̄ captiuitate babylonica: ꝛ ſm hoc ieſus eſt nomē appellatiuuȝ Sȝ q: dictū ē q̄ liberatio de captiuitate babylonica figura eſt liberationis patrū de lymbo inferni ſic fiēda p ieſum xp̄m: ꝛ vtrāqȝ liberationē videbat ppha futurā: iō ieſus eſt hic etiā nomē ppriū.
f Deus dñs for. mea. educēdo me ſua v̄tute: p̄io de babylone: ſcd̄o de inferno: vt dictū eſt: ꝛ ſic eſt v̄bū pphete loquētis in pſona ppli in babylone captiuati: ꝛ in lymbo detenti g Et ponet pe. me. quaſi ceruoꝝ. q: redeūtibus de babylone dedit v̄tutē ꝛ agilitatē gradiendi ꝛ liberatꝭ de lymbo v̄tutē egrediēdi ꝛ celum aſcēdendi: ideo ſubditur
h Et ſup excelſa mea de. me victor. q: ppl's de babylōe rediens aſcēdit in iudeā q̄ eſt terra mōtuoſa: ꝛ potiſſime: q: venit in hierlm: ꝛ ibi tēplū fundauit in mōte ſyon.i. Eſdre.iij. ꝛ detēti in inferno aſcēderūt in celū cū victore xp̄o. i In pſalmis canētē: q: ppl's rediēs de babylone deū laudabat in via ꝛ mag̃ in termino.i. Eſdre.iij. Et ſcti cuȝ xp̄o aſcēdētes cū diuinis laudibꝰ aſcēderūt in illis ſine fine pſeuerantes. pſal.lxxxiij. Beati q̄ hitant in domo tua dñe: in ſecula ſclo ꝝ lau

cuſſiſti f caput d̄ domo impij denudaſti g fundamētum eiꝰ uſqȝ ad collū. Maledixiſti h ſceptris eius capiti i bellatoꝝ eiꝰ: uenientibus k ut turbo ad l diſpgendū me. Exultatio m eoꝝ ſicut eiꝰ q deuorat pauperē in abſcōdito. Viam n feciſti in mari eqs o tuis in p luto aquarū multaꝝ. Audiui q ꝛ r cōturbatꝰ eſt uēter meus a s uoce ꝯtremuerūt t labia mea Ingrediat̄ u putredo in oſſibꝰ meis: ꝛ ſubt̄ me ſcateat. Ut x requieſcam in y die tribulationis: ut z aſcendā ad a pplm accinctū noſtrū. Ficus b eñ nō florebit: ꝛ nō erit germē in uineis. Mētiet̄ opꝰ oliue ꝛ arua nō afferēt cibū. Abſcidet̄ c de ouili pecus ꝛ nō erit armētū in preſepibus Ego d aūt in dño gaudebo: ꝛ e exultabo in deo ieſu meo. Deus f dñs fortitudo mea: ꝛ g ponet pedes meos q̄ſi ceruoꝝ. Et h ſuper excelſa mea deducet me uictor in i pſalmis canentem.

Explicit abacbuc ppha.

dabunt te. ad quā nos pducat ꝛc. In capi.iij. abacbuc. vbi dr̄ in poſtil. Hic pn̄r ponit̄ orō pphe. Additio.

Irca materiā huiꝰ orōis pphetice ipſius abacbuc valde varie ſe habuerūt expoſitores. q̄dā eñ hebreoꝝ dicūt q̄ hec orō fuit facta p quadam ſterilitate tūc futura: ad qd̄ faciūt aliqua in hoc cantico cōtenta: vt cum dicitur. Numquid in fluminibus iratꝰ es domine. q̄ in ſterilitate ceſſante pluuia diminuuntur flumina. Similiter cū dic. Suſcitabis arcum tuum. intelligunt de iride. de qua Geñ.ix. Arcū meum ponam in nubibus. q̄ quidam arcus in tpore pluuie ſolet apparere. vnde Ezech.i. Velut ſpeciuȝ arcus cū fuerit in nube in die pluuie. vnde propheta orabat ſm eos vt appareret ille arcus: ꝛ ſic pluuie fierent more ſolito. Similiter cū dicitur. Ficus enim non florebit ꝛ nō erit germen in vineis ꝛc. Abſcidetur de ouili pecus ꝛc. totū attribuūt ſterilitati p̄dicte p qua dicūt pphetā oraſſe ne populus periret p p̄dictā plagaȝ. vñ dic. In medio annoꝝ viuifica illud.i. in medio ānoꝝ ſterilitatꝭ p̄dicte. ꝛ ſup hoc petit. Cū iratꝰ fueris miſcōiter recordaberis. Alij vō hoc canticū exponūt de deſtructōe babylonie: ꝛ de mō captōis eiꝰ ſicut in poſtilla cū aliq̄bus variatōibꝰ: de q̄bus non eſt curādū. Sȝ ſaluo ſp meliori iudicio: hec orō magis videt̄ ptinere ad myſteriū xp̄i: ꝛ ad hoc videt̄ tēdere gloſa ordinaria p maiori pte: qd̄ ſatis appet ex eius deuota cōpoſitōe. Eſt eñ cōpoſita ad modū pſalmoꝝ dauid: q̄ inter pphas expſſius de myſterijs xp̄i deuote cecinit: ꝛ iō in tota ſacra ſcriptura nō inuenit̄ hec dictio cola in hebreo: niſi i pſalterio ꝛ in hoc cātico. vnde cū dr̄. Sācꝰ d̄ mōte pharā ꝛ in alijs certis locis ponit̄ in hebreo cola: qd̄ eſt dyapſalma ſm.lxx. ſm quā expoſitionē hoc qd̄ dr̄ in titulo.ſ. orō abacbuc pphete pro ignorātijs: cōtinuat̄ ad p̄cedentia ſic. Dixerat eñ ppha ſupius increpādo ydolatras. Ve qui dic̄ ligno expgiſcere ꝛc. ꝛ ſequit̄. Ecce iſte q̄ coopertus eſt auro ꝛ argēto: ꝛ oīs ſpūs nō eſt in viſceribus eius. q: ydola licȝ ſint ſubtilit̄ ꝛ ſumptuoſe fabricata: nullā tñ ſpūalē grām ſeu v̄tutē vel vitā in ſe cōtinēt. ſed de deo vō ſubdit ecōtrario. Dñs in tēplo ſancto ſuo.ſ. deꝰ incarnatꝰ: q̄ cū ſit in corpore ſibi vnito: dr̄ eſſe in tēplo ſuo iuxta illud Joh.ij. ca. Soluite tēplū iſtud. qui tāte v̄tutis eſt q̄ cū ſit in p̄dicto tēplo ſuo eius dñio tota terra.i. totus mūdꝰ ſubijcit̄. d̄ quo ſubdit Sileat a facie eiꝰ oīs terra. Et q: ppha in ſpū videbat q̄ circa xp̄i incarnationem de q̄ ſtatiȝ dixerat. Dñs in tēplo ſancto ſuo multi errores habebāt cōſurgere: iō orat p ignorātijs de quo dr̄ in titulo. Oratio abacbuc p ignorātijs: ne iuſti i hmōi caderēt ignorātias. ꝛ q: myſteriū hoc h̄uerat nō p cognitionē naturalē ſed ex fide que eſt ex auditu: iō in exordio ſui cantici ſeu oratōis dicit. Dñe audiui auditū tuū ꝛ timui.ſ. timore filiali cauſato ex deuota reuerētia tanti myſterij. pn̄r petit auditū p̄dictū impleri.d. Dñe opꝰ tuū in medio annoꝝ viuifica illud. Vbi notādū q̄ h̄ qd̄ dr̄ hic. In medio ānoꝝ. nō dȝ intelligi d̄ medio rei: geometrice loquēdo ſeu arithmetice: ſed de medio rōis put phs accipit mediū.ij. ethycoꝝ.d. q̄ v̄tus moralis in medio cōſiſtit.ſ. p cōformitatē ad rōnē rectā. ꝛ ſimiliter in pp̄oſito: mediū annoꝝ intelligendū eſt ſm cōformitatē ad rōnē diuinā: que ſumme recta eſt p̄ordināte aduētū xp̄i in tpe cōformi dictamini ſue rōnis. In q̄ quidē tpe ē tpis plenitudo: de qua apl's.c.iiij. ad galath. Cum venerit plenitudo tpis. ꝛ ſic intelligenda eſt glo. interli. que ſup iſtud v̄bū. In medio annoꝝ. dicit.ſ. in plenitudine tpis. Et quia

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

non ſufficiſſet ꝙ opus dei.ſ.incarnatio filij fieret niſi hoib⁹ no
tificaret:ideo ſubdit. In medio annoꝝ notū facies. Et qꝛ time
bat ꝓpheta ne ex hūana malicia hoc bñficiū impediret:iō ſub
dit. Cū iratus fueris miſcdie recordaberis. Cōſequēter oñdit quō
illud op⁹ dei.ſ.incarnatio venit in noticiā ſeu cognitionē noſtrā
dicēs. Deus ab auſtro veniet.ſ.in meridie. Sicut eñ in meridie
ſol maxime lucet:ſic ad fidē incarnatōnis maxia lux ſaltem ſu
pernaturalis reqritur. Et qꝛ deueniſ ad hmōi fidē p ſcripturarū
teſtimonia:iō ſubdit. Et ſanct⁹ de mōte pharā.ſ.de mōte umbro
ſo ⁊ denſo:p qḋ ſacra ſcriptura q̄ hoc myſteriū varijs locutōni
bus ⁊ vmbroſis figuris tradit intelligit. Conſequēter de ei⁹ na
tiuitate dicit. Operuit celos glia eius. nato eñ dño:angeli. Glo
ria in excelſis cecinerūt. Et qꝛ de ei⁹ ꝑdicatōe ⁊ vita ⁊ miraculis
totus orbis fuit repletus:iō ſubdit. Et laudis eius plēa eſt terra.
Cōſequēter qꝛ xp̄s qui ſol iuſticie dr̄ tanq̄ lux vera irradiat in
mūdo:iō dicit. Splēdor ei⁹ vt lux erit. Et qꝛ hmōi ſplendor fu/
it quodāmō occultat⁹ in cruce:iō ſubdit. Cornua in manib⁹ ei⁹
ibi abſcōdita eſt fortitudo ei⁹. ⁊ ibi eſt finis v̄ſus apud hebreos:
⁊ eſt ſenſus. Cornua in manib⁹ ei⁹.i.trophea crucis ſm glo. qꝛ
per extenſionem manuū chriſti in cruce: cornua are crucis ſunt
expreſſa:in qua quidem cruce abſcondita eſt fortitudo eius qꝛ
exinaniuit ſemetipſum etiā vſqꝫ ad mortem. Cōſequēter de ef/
fectu paſſionis eius dicit. Ante faciē ei⁹ ibit mors:qꝛ moriendo
mortē noſtrā deſtruxit. Egredieſ dyabolus ante pedes ei⁹. qḋ
pōt intelligi de expoliatōe inferni q̄ dyabolus pōt dici: vel ſm
glo. qꝛ xp̄o ingrediēte in corde fugit dyabol⁹. Cōſequēter dicit
Stetit ⁊ mēſus eſt terrā. ⁊ hic incipit v̄ſus in hebreo. Ad cui⁹ in
tellectū in cōtinuatōe ad ꝓcedentia ⁊ ſequētia ſciēdū: ꝙ qꝛ pro/
pheta dixerat ꝙ fortitudo xp̄i erat abſcōdita in cruce:iō hic de/
clarat quō ſua potētia ꝓut ē de⁹ fuerat ātea valde patēs: ⁊ oñ
ſa ⁊ ſpālr in opib⁹ q̄ fecerat in tp̄e veteris teſti: quoꝝ aliqua
ſpāpua h narrat:ex q̄bus vnū ē ꝙ diuiſit terrā āmorreoꝝ ⁊ cha
naneoꝝ i hereditatē filijs iſrl': q̄ qdē diuiſio facta fuit p mēſurā
in funiculo diſtributōis: vt hr̄ Joſue.xiij. de quo dicit: Stetit ⁊
mēſus ē terrā.ſ.ꝓmiſſiōis mō predicto. Et ſequit: Aſpexit ⁊ diſ
ſoluit gētes.ſ.hitātes in illa:qꝛ fuerūt ab ea ſepati p mortē ⁊ ca
ptiuitatē ⁊ hmōi. Et qꝛ reges eoꝝ erāt magni ⁊ fortes ab anti/
quo vt dr̄ in pſal. Qui occidit reges fortes ⁊c̄. iō ſubdit. Cōtriti
ſūt mōtes ſeculi. Incuruati ſūt colles mūdi ⁊c̄. Si aūt q̄raſ q̄re
in hmōi narratōe incipit ꝓpheta ab acq̄ſitōe ſeu diuiſiōe terre ⁊
ꝑtermiſit illa q̄ fuerūt i deſerto ⁊ hmōi. Dicendū ꝙ de datione
legis qḋ fuit potiſſimū ⁊ ꝑncipale tā aliq̄d tetigerat ꝓpha cū di
xerat. De⁹ ab auſtro veniet ⁊c̄. ⁊ h ſignificādo ꝑncipalr aduētū
xp̄i.vt.ſ.expoſitū ē: ⁊ alludēdo illi hyſtorie de datōe legis i mō
te ſynai q̄ erat vicin⁹ mōti pharan: de quo fit h mētio. Cōſequē
ter narrat fortitudinē dei oñſam antiq̄s poſt acq̄ſitionē ⁊ diui/
ſionē terre q̄ dic̄. Pro iniq̄tate vidi tētoria ethyopie. Ubi notā
dū ꝙ vbi nos hēm⁹ ethyopie. in hebreo hr̄ chuſan: qḋ eſt nomē
ꝓpriū cuiuſdā q̄ affligit filios iſrl': eo ꝙ offenderāt deū colēdo
ydola:ſed qꝛ poſtea penituerūt ⁊ exclamauerūt ad dñm: de⁹ ſal
uauit eos p othoniel frēm caleph: vt hr̄ Judi. iij. ⁊ ſic de⁹ oñdit
potētiā ſuā puniēdo ydolatras ⁊ miſerēdo penitētib⁹. Nō aūt q̄
tranſlatio nr̄a hꝫ ethyopie eſt. qꝛ chus ſignat ethyopes. ⁊ iō p
chuſan tranſtulit ethyopiā: ſed ad veritatē ethiopia nō eſt chuſā
ſed chus. chuſan eñ ē nomē ꝓpriū hōis: vt dcm̄ ē: ⁊ ſic hr̄ i chal
daica trāſlatōe. Cōſequēter dic̄. Turbabunt pelles terre madi/
an: i quo tāgit hyſtoriā gedeō cū madianitis q̄ ab eo fuerūt turba
ti ⁊ victi: vt hr̄ Judi. vij. Cōſequēter dic̄. Nūq̄d in fluminib⁹ ira
tus es dñe ⁊c̄. in quo oſtēdit potētiā dei alludēdo hyſtorijs de
diuiſiōe maris rubri ⁊ iordanis: nō ſeruato tñ ordie tp̄is nec ex
primēdo factū ſꝫ more poetico tangēdo. Et qꝛ de⁹ ſe hūit i iſtis
vt vir pugnator ꝓ ſalute ppl'i: iō ſubdit. Qui aſcēdes ſup eq̄s
tuos q̄drigę tue ſaluatio. Sil'r qḋ ſubdit. Suſcitās ſuſcitabis
arcū tuū intellr eodē mō.ſ.ꝯſiderādo deū ac ſi eēt fortiſ eques
⁊ exptus ſagittator. Et qꝛ iſta ⁊ ſilia fecit de⁹ vt ſeruaret iuramē
tū q̄ fecit prib⁹ de hoc ꝙ ſemē eoꝝ poſſideret terrā ꝓmiſſionis
iō dicit. Juramēta tribub⁹ q̄ locut⁹ eſt: ⁊ ſequit. Fluui⁹ ſcindēs
terre ⁊c̄. i quo ē replicatio ꝑdictoꝝ ad maiorē cōfirmationē. Qḋ
aūt ſequit. Surgeſ aquaꝝ trāſit. intelligit de aq̄s iordanis que
deſcendētes trāſierūt: ⁊ ſic remāſit abiſſus diſcoopta. vñ ḋ hoc
hr̄ Joſue. iij.c. Aque q̄ inferiores ſūt decurrēt atqꝫ deficiēt: ſꝫ a/
que alte ſteterūt q̄ſi imobiles de quo dr̄ ibi. Que aūt de ſup ve/
nientes in vna mole cōſiſtunt. ⁊ h eſt qḋ dr̄. Altitudo manus ſuas leua
uit. p altitudinē intelliguntur aque altiores.ſ.ſupiores. Que leuauerūt
man⁹ ſuas.i.amouerūt ptātes ſuas ne currerēt naturali curſu. Cōſeq̄n
ter alludit hyſtorie ioſue de ſtatōe ſolis ⁊ lune: ioſu.x. de quo dic̄. Sol
⁊ luna ſteterūt: ⁊ qꝛ ibi de⁹ miſit lapides grādinis magnos de celo q̄/
b⁹ ꝑcuſſi fuerūt aduerſarij: iō ſubdit. In luce ſagittaꝝ tuaꝝ ibūt. lapi/
des eñ illi q̄ nō ſine fulgure mittunt eſtimant vt ſagitte ſeu haſte lucē
tes: ⁊ qꝛ ex hmōi ꝑcuſſionib⁹ miraculoſis: hitatores terre chanaan fre
muerūt ⁊ ſtupuerūt: iō dicit. In fremitu cōculcabis terrā ⁊ in furore ob
ſtupefacies gētes. Cōſequēter reuertit ꝓpheta ad loquēdum de xp̄o.
Ad qḋ ſciēdū ꝙ ſupi⁹ ꝓpheta dixerat ꝙ potētia xp̄i fuerat i cruce ab
ſcōdita de quo dixit ibi. Abſcōdita eſt fortitudo ei⁹: ⁊ poſtea oñdit ꝙ
ei⁹ potētia in antiq̄s fuerat multiplr publicata: ⁊ h cū dixit. Stetit ⁊
mēſus eſt terrā ⁊c̄. vſqꝫ ad iſtū locū. Nūc aūt oñdit ꝙ lꝫ potētia xp̄i in
cruce abſcōdita fuerit: tñ fuit magna ⁊ ſalutifera ꝑ ipam: vñ dic̄. Egreſ
ſus es i ſalutē ppl'i tui: in ſalutē cū xp̄o tuo: ⁊ ſequit. Percuſſiſti caput
de domo impij. qꝛ ꝑnceps demonioꝝ q̄ in ligno vincebat in ligno vi/
ct⁹ fuit a xp̄o: ⁊ ſequit. Denudaſti fundamētū ei⁹ vſqꝫ ad collū: qꝛ vt
dr̄ in gloſa. Abſcōdita ei⁹ apta ſunt nō ad breue tp̄s ſed imppetuū. et
ſequit. Maledixiſtis ſceptris ei⁹ ⁊c̄. Totū exponit de prātib⁹ dyabo
licis que frequēter veniunt ad diſꝑgendū iuſtos: ⁊ ſequit. Exultatio
eoꝝ ſicut ei⁹ q̄ deuorat ⁊c̄. iſti eñ aduerſarij humani generis ſe hñt vt ex
ultātes cū deuorāt pauperē in abſcōdito: eo mō quo dr̄ in pſalmo. In
ſidiatur in abſcōdito vt rapiat pauperē ⁊c̄. ſequit. Viā feciſti i mari eq̄s
tuis in luto aquaꝝ multarū. qḋ a multis exponit de trāſitu maris ru/
bri: ſed cōtinuādo ad ꝑdicta vr̄ exponēdū ſicut in glo. de mari h⁹ ſecu
li: vbi ē lutū curarū ⁊ ſolicitudinū multaꝝ in quo mari xp̄s fecit viā e/
q̄s ſuis.i.iuſtis: quos regit ſic eques equū ſuū: ⁊ h dādo eis exēpla vi
te ⁊ cōſilia ſaluberrima p q̄ poſſent vitare fluctuatōes ⁊ ꝑicula hmōi
curarū ⁊ ſolicitudinū: ꝓhibuit eñ xp̄s ſolicitudinē futuroꝝ ⁊ tp̄alium
Mat. vi.c. Et ſic facit viā in hmōi mari turbulēto. Cōſequēter dicit.
Audiui ⁊ cōturbat⁹ eſt vēter me⁹ ⁊c̄. Ad cui⁹ declaratione ſciēdū ꝙ ꝓ
pheta cōſiderās ex ꝑdictis duo ꝑncipalr: vnū eſt tribulatio quā xp̄s
paſſus ē in cruce: vbi abſcōdita eſt fortitudo ei⁹: vt dixerat: ſcdm ē fru/
ctus ſalutiferus ſue paſſiōis: de quo dixit. Egreſſus es in ſalutē ppl'i
⁊c̄. turbat⁹ eſt in mēte ⁊ cōtremuerūt labia. labia ſua. q̄ſi neſciēs loqui
ex turbatōe tāte ꝯtrarietatis: iō dicit. Audiui.ſ.ꝑdicta ex fide q̄ eſt ex au/
ditu. Et cōturbat⁹ eſt venter me⁹.ſ.mēs mea q̄ eſt intrinſeca ſicut vēter
inter mēbra corpea intrinſec⁹ eſt. Cōtremuerūt labia mea. qꝛ loquela
turbabat ex vehemētia turbatōis intrinſece. Ingrediat putredo ⁊c̄.i.
ingrediť: qꝛ turbatio mētis redūdabat ēt in mēbra ſolida q̄ ſunt oſſa.
Et rōe tāte turbatōis ⁊ tremoris dicit. Ut q̄eſcā in die tribulatōis. ⁊ ē
ſenſus ꝙ ꝓpheta hēbat requieſcere ⁊ cōſolari in ſalute ab eo deſide/
rata: q̄ tñ facta ē in die tribulatōis.ſ.in tp̄e paſſionis xp̄i. Et nimirū ſi
ꝓpheta de h tremebat ⁊ ꝯturbabaſ de tribulatōe paſſionis ēt ſi ex ea
ſequereſ fruct⁹ ſalutis cū ēt xp̄s imminēte paſſiōe cōtriſtabaſ: ⁊ cepit te
dere ⁊ meſtus eſſe. Mat. xxvi.c. Cōſequēter ꝓpheta turbabaſ ex hoc
ꝙ hēbat cōmiſceri cū ppl'o iudaico q̄ ꝓcuraturus erat mortē xp̄i: ⁊ de
hoc dic̄. Aſcēdā ad ppl'm accinctū nr̄m. i. aſcendā in iudeā ad ppl'm il
lū qui parat⁹ ē cū armis ad occidēdū xp̄m. Et notādū ꝙ vbi nos hēm⁹
in hoc loco: accinctū nr̄m: in hebreo dr̄. Jegudeno: et eſt diuiſio ſile v̄bū
Geñ. xlix. circa benedictōnē gad: in quo loco trāſlatio noſtra hꝫ. Pre
liabit añ eū. vñ ⁊ in hoc loco ſic debuiſſet dicere. Et aſcendā ad ppl'm
qui ꝑliabit añ eū.i.ꝯtra eum: ⁊ ſic ſnīa erit planior ad ꝓpoſitū. ⁊ ſeq̄t
Fic⁹ eñ nō florebit ⁊c̄. vbi vr̄ loqui ꝓpha parabolice de ppl'o iudaico
aſſimulādo eū ficui non florēti: vel vinee nō germināti et hmōi. ſicut
Eſa.c.v. aſſimulat illū ppl'm ꝓpheta ad lr̄am vinee non fructuoſe: et ē
ſenſus. Fic⁹ eñ.i. ille ppl's. Non florebit in illo tp̄e. Nec erit germē in
vineis: qꝛ ꝑdidit virorē grē. Mentieſ op⁹ oliue. qꝛ de iuſto dr̄. Ego ſi
cut oliua fructifera in domo dñi. Sil'r et intelligēdū eſt h qḋ dicit. Et
arua non afferēt cibū.ſ. de cibo ſpūali. Abſcideſ de ouili pec⁹ ⁊c̄. qꝛ iā
tp̄e illo deſiit eē grex dñi ſicut et ppl's. vñ Dañ.c.ix. Occideſ xp̄s
et nō erit ei⁹ ppl's qui eū negaturus eſt. Conſequēter ꝓpheta ex illis
duob⁹ ꝯſiderans.ſ.quoꝝ vnū erat triſtabile.ſ.afflictio paſſionis: et a
liud magni gaudij et exultationis.ſ. fruct⁹ ſalutifer⁹ ei⁹. inclinat ſe ad
gaudiū: qꝛ ꝑpetuū et indeficiēs: et de h dic̄. Ego aūt in dño gaudebo
et exultabo in deo ieſu meo. q.d. lꝫ illā triſticiā ꝯſidero que magna eſt:
tñ qꝛ trāſitoria eā dimitto: et gaudebo in dño qui eſt etern⁹. Et exulta
bo in deo ieſu meo.ſ.in ſua ſaluatōe q̄ eterna eſt. et ſequit. Deus dñs
fortitudo mea.ſ. ad tolerādū ꝑplexitatē ſpei. Et ponet pedes meos q̄ſi
ceruoꝝ ad attigēdū terminū deſideratū velociter. Et ſup excelſa dedu
cet me.ſ. ſup alta et ſupba q̄ huic ſaluti ꝯtrariant. Et ſic ero victor in pſal

mis cantēs. Et nota ꝙ vbi dr̄ h. Victor in pſalmis canentē ponunť ſi milia ꝟba ſicut in titulo q̄rti pſalmi. vn̄ iſtud cātic ̄u ꝓprie ē ſicut vn⁹ de pſalmis dauid. Poſtilla fr̄is nicolai de lyra cū additōib⁹ pauli ep̄i burgen̄. ac replicis magiſtri mathie dorinck ſup abacbuc ꝓphetā finit feliciter. Incipit expoſitio ꝓlogi in ſophoniā ꝓphetam.

ꝛ aurigis cōparanť: vn̄ de helya dr̄. iiij. reg. ij. Pater mi currus iſrł ꝛ auriga ei⁹. ſił dr̄ de heliſeo. iiij. reg. xiij. d. Greg. auriga a girat currus portat. Doctor ergo q̄ mores ppl̄i ꝑ patientiā ſuſtinet ꝛ ſacri eloquij ꝟbū docet ꝛ currus dr̄ ꝛ auriga: currus q: tolerādo portat: auriga: q: exhortādo agitat.

Tradūt hebrei ꝛc̄. In iſto ꝓlogo procedit hiero. per hūc modū: p̄mo ponēs quādā regulā hebreoꝝ prophete cōſonā deſcribit: ſcd̄o ponit interpretatōnē nois que ꝓphete cōgruit ibi. Nomē ſophonie ꝛc̄. tertio repetit carnalē ꝓphete genealogiam et qua ſpūalē elicit: ibi. Iſte ergo ꝓpha ꝛc̄. quarto dicit cui⁹ regis tpe ꝓphauit: ibi. Ioſiā regē iude ꝛc̄. q̄rto propheticā materiā tāgit: ibi Ideo de⁹ ꝑ ꝓphetam. Itē in p̄ma pte cōmendať ꝓpheta ſiue deſcribiť a trib⁹: p̄mo ab officij dignitate: ibi. Hoc ſi verū eſt ſophonias propheta. ſecundo a nominis p̄figuratione vel cōgruitate: ibi. Qui noie: vt ita dicā ꝓphetico. tertio a generis nobilitate ibi. Glorioſa maioꝝ ꝛc̄. alias diuiſiōes ponem⁹ in locis ſuis. Dicit igit̄

Incipit ꝓlogus in Sophoniam ꝓphetaꝫ.

Radunt[a] hebrei cuiuſcumqꝫ ꝓphete pater aut auus ponať in titulo: ipſos q̄ꝫ ꝓphetas fuiſſe. Vn̄ et amos unū de duodecim ꝓphetis qui dixit: nō ſū ꝓpheta nec filius ꝓphete: ſꝫ paſtor caprarū uellicans[b] ſycomoros: pr̄is nomē in titulo nō hŕe. Hoc[c] ſi uerū ē: ſophōias[d] ꝓpheta qui[e] noie: ut ita dicam ꝓphetico ꝛ[f] glioſa[g] maioꝝ ſuoꝝ ſtirpe generat⁹ ē. Habuit eni͂ pr̄eꝫ chuſi: auū godoliā ꝓauū[i] amariā[k] attauū[l] ezechiā: ꝛ[m] talē q̄drigā ipſe uelut extrem⁹ auriga compleuit. Nomē[n] ſophonie: alij ſpeculā: alij archanū dn̄i tranſtulerunt. Siue igiť ſpecula: ſiue abſcōditū dn̄i interpreť utrūqꝫ[o] ꝓphete[p] cōuenit. Diciť eni͂ ad ezechielē. Fili hoīs: ſpeculatorē te poſui domui iſrael. Iſte[q] ergo ꝓpheta q̄ erat in ſpecl'a ꝛ in ſublimib⁹ cōſtitut⁹: ꝛ nouerat myſteria dn̄i: filius erat chuſi q̄ interpretať hūilitas. Habebat quoqꝫ auū godoliā q̄ diciť magnitudo dn̄i: ꝛ ꝓauū amariaꝫ qui ꝛ ipſe uertit in ſermonē dn̄i: attauū ezechiā q̄ ſonat fortitudo dn̄i. De[r] fortitudine ita qꝫ dn̄i nat⁹ ē ſermo dn̄i: ꝛ[s] d̄ ſer

n Nomē ſophonie ꝛc̄. Hic ſcd̄m interpretationē nois cōmendať ꝓpha a duobus: p̄mo ab officij ſublimitate: ibi. Alij ſpeculā. ſcd̄o a miſterioꝝ cognitione ibi. Alij archanū dn̄i. ꝛ tertio cōmendať a cōuenientia vtriuſqꝫ: ibi. Siue igiť ſpecula. dicit igiť.

n Nomē ſophonie. i. hoc nomen ſophonias ꝛc̄.

o Vtrūqꝫ. i. vtraqꝫ interpretatio.

p Prophete cōuenit. ſ. q̄ habuit ſpeculādi officiū ꝛ notitiā myſterioꝝ: ꝛ hoc ꝓbat hiero. ꝑ ꝟbū dn̄i factū ad ezechielem ꝓphā. ſ. Fili hoīs ꝛc̄. Ezechi. iij. ꝛ. xxxiij.

a Tradūt hebrei. i. regl'r dicūt. b Uellicās ſycomoros. i. decerpēs folia ſycomoꝝ ꝛ aliaꝝ arboꝝ ad paſtū pecoꝝ. vid. ſ. i ſo ꝓlogo ſup amos. c Hoc ſi veꝝ ē ꝛc̄. h deſcribiť ꝑſona ꝓphe q̄tū ad duo. ſ. q̄tū ad p̄figuratiōnē nois cū dr̄. Qui vt ita dicā ꝛc̄. ꝛ q̄tū ad nobilitatē origis: ibi. Et glorioſa maioꝝ. diciť igiť. c Hoc ſi veꝝ ē. ꝙ hebrei tradūt. d Sophonias ꝓpheta. vt ita dicaꝫ. ꝑ quādā eſſentie demōſtrationē: ſicut dr̄ mulier egregia forma. e Qui noie ꝓphetico i. ꝓphalis officij p̄figuratiuo. f Et. i. etiā. g Glo. ma. ſu. ſtirpe gene. eſt. h ꝟbū ē ſumiť bis in cōſtruēdo: ꝛ ſepe ꝟba q̄ pluries reſumunť ponūť in fine ſnie vt h: ꝛ in ouidio epl'arū. Tu dn̄s: tu vir: tu mihi frater eras dic briſeis achilli. dr̄ ergo. Qui noie ꝓphetico. i. ꝓphetalis officij p̄figuratiuo vł ꝓphete cōgruo. In ipſa eni͂ impoſitōe nominis hui⁹ p̄figuratū vł ꝙ eēt ꝓpha futur⁹: ꝛ ita vł exponere lr̄a ſeqn̄s que dicit ꝙ vtraqꝫ nois interpretatio ꝓphete cōuenit: ꝛ ſic vł lr̄a ſeqn̄s exponere pcedētē. Alij dicūt ꝙ q̄nione eſt ibi vna dictio. dicūt eni͂ ꝙ q̄nio q̄nionis dr̄ collectio q̄nqꝫ in vno ordine: ſed nō eſt multū in vſu: ꝛ ꝓpter hoc dic̄ Hiero. vt ita dicā: q: ergo. iiij. pcedētes ꝓphete enumeranť h ſophonie dicūt ꝙ ex his ſit q̄nio: eſt ergo ſenſus. Hoc ſi verū eſt. vt ſupra. Sophonias ꝓpha in quadā quinione ꝓphetica ꝛ glorioſa ſtirpe maioꝝ ſuoꝝ. i. pcedentiū ꝓphetaꝝ. Generat⁹ eſt. Quicq̄d ſit de veritate lr̄e. iſta lectura rep̄hendiť de manifeſta incōgruitate. Eſt eni͂ ibi ſolecciſm⁹: cū q̄nio ſit tantū maſculini gn̄is teſte priſciano q̄ dicit in q̄nto maioris volumis. In oī antecedēte qn̄ nō ſūt ꝟbalia vel participalia maſculina ſūt: vt ſtellio gurgulio: qn̄ ſūt ꝟbalia ſiue pticipalia femina ſūt: vt oīo actio cōiugatio cōſtrcto interiectō. Quid ergo dicem⁹ de vnio vnionis nōne ꝑ cōiunctōe vel cōgregatōe inueniť in feminino dico ꝙ ſic: ſed ꝛc̄ ꝑ ſyncopā diciť ab vnitio nis qd̄ ē nomē ꝟbale deſcendēs ab vnio vnis: nā ab vn⁹ vna vnū dr̄ hic vnio lapis p̄cioſus ſic dic⁹: q: tantū vn⁹ ꝛ nūq̄ duo vel tres ſimul inueniunť. Item vnio dr̄ punctū vnū in teſſera: ꝛ ſil'r credo ꝙ quinio ſi aliq̄d ſignificet ſignificat q̄nqꝫ pūcta in teſſera: ſicut ſenio ſignificat ſex. ꝛ tūc deriuať a quin⁹ quina q̄nū. His dictis lectori iudiciū derelinquo. h Auū ab aueo aues qd̄ eſt cupio cupis. q: multū auet nepotes. i Proauū. patrē aui: q̄ſi ꝓpe auū. k Amariā. nō amaſiā: vt quidā falſi libri hn̄t. Aliā eni͂ interp̄tationē hꝫ amarias: ꝛ aliā amaſias: vide in interp̄tatōib⁹. l Attauū. ꝓaui patrē q̄ſi alterū poſt auū. ꝛ idē dr̄ abauus q̄ſi longe ab auo. m Et talē quadrigā ꝛc̄. ꝓphe q̄drigis

chi. iij. ꝛ. xxxiij. q Iſte ergo ꝓpheta. hic repetiť ꝓphete gn̄atio carnalis cū dr̄. Filius erat chuſi ꝛc̄. ex qua eliciť gn̄atio ſpūalis cū dr̄. De fortitudine ꝛc̄. Oſtendiť ergo h ꝙ ſicut ꝑſona a ꝑſona naſciť: ſic ꝛ donū oriť a dono: lr̄a plana eſt. r De fortitudine itaqꝫ dn̄i nat⁹ eſt ſermo dn̄i. h notatur ꝙ fortitudo vite dꝫ p̄cedere ſermonē doctrine: vt p̄us q̄s faciat q̄̄ doceat: act. i. Cepit ieſus facere ꝛ docere. Eccli. xxxiij. Cōſeruabit diſciplinā ꝛ nūc rn̄debit. Eccli. xlviij. a. Surrexit helias ꝓpha q̄ſi ignis ꝛ ꝟbū ipſi⁹ q̄ſi facula ardebat. Io. v. f. dr̄ de Iohāne. Ille erat lucerna ardēs ꝛ lucēs. Bern. tm̄ lucere eſt vanū. tm̄ ardere parū: ardere ꝛ lucere ꝑfectū. s Et de ſmo. dn̄i nata eſt magnitudo dn̄i. hic notať ꝙ doctor nō dꝫ ex doctria ſua q̄rere magnificentiā ꝓpriā: ſed laudē dei ꝛ gloriā. i. Theſſal. ij. Exhortatio nr̄a nō de errore neqꝫ de imūdicia neqꝫ in dolo: ſed ſicut ꝓbati ſum⁹ a deo vt crederetur nob̄ euāgeliū: ita ꝛ loq̄mur nō q̄ſi hoībus placētes: ſed deo qui ꝓbat corda nr̄a. ꝛ ſequiť: ibi. Nec q̄rentes ab hoībus gloriā ꝛc̄. Col. iij. Oē qd̄cūqꝫ facitis in ꝟbo aut in ope oīa facite in noie dn̄i noſtri Ieſu xp̄i: grās agentes deo pr̄i ꝑ ipſum. i. Corinth. x. g. Oīa in gloriā dei facite. Eccle. li. Dedit mihi dn̄s linguā mercedē meā: et i ipſa laudabo eū. t Et de magni. dn̄i nata eſt hūi. q: quo quis veri⁹ deū magnificat tanto ſe ip̄m magis humiliat. Exo. iiij. Ex quo locut⁹ es ad ſeruū tuū impeditioris et tardioris lingue ſuꝫ. Marci. i. Veniet fortior me poſt me. ecce magnificatio dei. Cui⁹ nō ſum dign⁹ ꝓcūbens ſoluere corrigiā calciamentoꝝ ei⁹. ecce hūilitas ſuī nata eſt ergo hūilitas ſm̄ motū nō ſcd̄ꝫ eſſentiā. i. Corinth. xv. Nō ſū dign⁹ vocari apl'ſ. Et addē ꝙ de chuſi. i. de humilitate ort⁹ eſt ſophonias. i. dn̄i ſpeculator. i. ſublimat⁹ ad arcē ſpeculatōis qd̄ ſignificatur Luc. xix. a. vbi dr̄ de zacheo: qui ſtatura puſill⁹ erat ꝙ aſcēdit in arborē ſycomoꝝ vt videret ieſum. Sicomorus interp̄tatur ficus fatua. Gre. Cōtēplari dei ſapientiā non pn̄t qui ſibi ſapiētes vidēťur. q: tāto ab ei⁹ luce longe ſūt quāto apud ſemetipſos hūiles nō ſunt: q: in eoꝝ mētib⁹ dū timor elatōis creſcit arcē cōtēplatiōis claudit. v Ioſiam regē ꝛc̄. Hic deſcribitur rex in cui⁹ tpe ſophonias ꝓphetauit. cōmēdatur aūt h rex ioſias a trib⁹: primū ē ꝙ deū ꝑcipue coluit: ſecūdū ꝙ ydoloꝝ ſimulachra et ydolatria deſtruxit: ibi. Ioſias ſimulachra ꝛc̄. Tertiū eſt ꝙ feſtū paſche intermiſſuꝫ multis tpibus celebrauit: ibi.